

УДК 37.018.43:37.091.3:78.07:371.3

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-1-46>

Оксана КАЛЮЖНА,

orcid.org/0000-0002-0986-955X

викладач кафедри вокально-хорової підготовки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *oksanalilay2123@gmail.com*

МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття присвячена методичним засобам дистанційного навчання в системі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Мета дослідження – визначити методичні засоби дистанційного навчання у системі музичної освіти майбутніх викладачів музичних дисциплін. В процесі наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, порівняння та узагальнення. Результати дослідження показують, що методичні засоби дистанційного навчання у музично-теоретичній підготовці включають використання програмного забезпечення для музичної нотації, інтерактивних платформ, онлайн-курсів, відеоконференцій, соціальних мереж та інтерактивних навчальних фільмів. Програмне забезпечення для музичної нотації та композиції полегшує створення музичних партитур і композицій, що використовується для навчання та творчості. Інтерактивні платформи пропонують активності, які дозволяють студентам творчо працювати з музичним матеріалом. Онлайн-курси охоплюють різні предмети музичної освіти, такі як теорія музики, історія музики, інструментальне виконання, музична педагогіка, і можуть вимагати щорічних зустрічей. Відеоконференції, такі як Skype або Google Hangout, використовуються для проведення індивідуальних уроків музики, включаючи інструментальні уроки та заняття з рухами, плесканням і співом, проте вони стикаються з проблемами низької якості аудіо та затримкою часу, що ускладнює синхронну взаємодію. YouTube слугує для оцінки прогресу студента через перегляд виконання музичного твору, але затримка між уроком та оцінкою залишається проблемою. Соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, YouTube та Instagram, використовуються для постійної взаємодії між учнями та вчителями, створення навчальних матеріалів, використання мультимедіа та поширення інформації. Інтерактивні навчальні фільми забезпечують високу інтерактивність, значно перевершуючи існуючі електронні версії підручників, посібників та дистанційних курсів. Віртуальні навчальні середовища включають окремі теоретичні курси з музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва, наприклад, «Історія музики», «Основи музичної композиції в хореографії», «Поліфонія», «Постановка голосу». Практичне значення дослідження полягає у створенні ефективних методичних засобів дистанційного навчання, які сприяють підвищенню якості музичної освіти та розвитку музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: дистанційне навчання, музична освіта, інтерактивні технології, відеоконференції, мультимедійні ресурси.

Oksana KALIUZHNA,

orcid.org/0000-0002-0986-955X

Lecturer at the Department of Vocal and Choral Training

South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky

(Odesa, Ukraine) *oksanalilay2123@gmail.com*

METHODICAL TOOLS FOR DISTANCE LEARNING IN THE MUSIC-THEORETICAL TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS

This article is dedicated to the methodical tools for distance learning in the music-theoretical training of future music teachers. The study aims to identify the methodological tools for distance learning in the music education system of future music educators. General scientific methods of cognition, such as analysis, synthesis, comparison, and generalization, were used during the research. The results indicate that the methodical tools for distance learning in music-theoretical training include the use of music notation software, interactive platforms, online courses, video conferences, social networks, and interactive educational films. Music notation and composition software facilitate the creation of musical scores and compositions, which are used for both learning and creativity. Interactive platforms offer activities that allow students to work creatively with musical material. Online courses cover various subjects of music education, such as

music theory, music history, instrumental performance, and music pedagogy, and may require annual meetings. Video conferences, such as Skype or Google Hangout, are used for individual music lessons, including instrumental lessons and activities involving movement, clapping, and singing, though they face challenges with poor audio quality and time delays, complicating synchronous interaction. YouTube is used to assess student progress by reviewing musical performance, but the delay between the lesson and assessment remains an issue. Social networks like Facebook, Twitter, YouTube, and Instagram are used for continuous interaction between students and teachers, creating educational materials, using multimedia, and disseminating information. Interactive educational films provide high interactivity, significantly surpassing existing electronic versions of textbooks, manuals, and distance courses. Virtual learning environments include individual theoretical courses in music, visual arts, and choreography, such as «Music History», «Fundamentals of Musical Composition in Choreography», «Polyphony», and «Voice Training». The practical significance of the study lies in creating effective methodical tools for distance learning that enhance the quality of music education and develop the music-theoretical training of future music teachers.

Key words: distance learning, music education, interactive technologies, video conferences, multimedia resources.

Постановка проблеми. Протягом останніх двох десятиліть дистанційне навчання стало однією з найдинамічніше розвиваючих галузей досліджень і практики в освітній сфері. Від моменту запуску першого онлайн-класу у 1994 році (Levy, 2003), спостерігається швидке впровадження дистанційних форм навчання, зокрема в галузі музичної освіти. Інтернет та технології стали загальноживаними інструментами дистанційного навчання, що надають можливість вчителям ефективно замінювати традиційні форми навчання (Koutsouridou, 2009) та підлаштовувати їх до викликів сьогодення: пандемій, війни та інших загроз, що вимагають дистанційної освіти.

Важливо відзначити, що технології не тільки забезпечують доступ до інформації та ідей, але й сприяють взаємодії між студентами та новими підходами до навчання. Це, у свою чергу, сприяє розвитку музичних та творчих здібностей студентів (Folkestad, 2005). У контексті вищої освіти пропонується широкий спектр програм, які можуть бути викладені з використанням дистанційної форми навчання. Сучасні університети часто проводять програми за змішаними формами участі, що включають як онлайн, так і очні заняття, або виключно онлайн курси та очні зустрічі. Останнім розвитком у цій галузі є створення виключно онлайн ступенів на бакалаврському та магістерському рівнях, а також курсів безперервного професійного розвитку, що користується популярністю у різних країнах світу.

Дистанційне навчання, хоча і є окремою галуззю дослідження, базується на певних принципах традиційних теорій навчання. Відповідно до Prosser & Trigwell (Prosser, Trigwell, 1999) якісне викладання включає розробку послідовного та добре сформульованого уявлення про цілі та методи досягнення навчальних результатів, виявлення різноманітності у способах сприйняття навчального контексту студентами та узгодження студентів з цими уявленнями та розуміннями (Prosser, Trigwell, 1999).

Таким чином, методичні засоби дистанційного навчання в системі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва повинні враховувати як технологічні інновації, так і перевірені педагогічні принципи для забезпечення якісного та ефективного навчального процесу.

Аналіз останніх наукових статей та публікацій. Питання методичних засобів дистанційного навчання в системі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є достатньо дослідженим у зарубіжній науковій літературі. Серед зарубіжних досліджень, значний внесок у тему мають роботи G. Folkestad (Folkestad, 2005), який аналізує музичну освіту в глобалізованому світі, і T.J. Groulx та P. Hernly (Groulx, Hernly, 2010), що розглядають проблеми та перспективи онлайн-магістерських програм у музичній освіті. R.P. Kos Jr. та A. Goodrich (Kos, Goodrich, 2012) досліджують професійне зростання вчителів музики, які завершили онлайн-освітні програми, підкреслюючи важливість безперервного професійного розвитку. Значний вклад у розвиток теми мають вітчизняні автори, як І. Адамова і Т. Головачук (Адамова, Головачук, 2012), які у своїй роботі аналізують сучасні проблеми дистанційного навчання, зокрема, технічні та педагогічні виклики. Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія та М.М. Козяр (Гуревич, Кадемія, Козяр, 2012) у своїй праці досліджують роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній освіті, акцентуючи увагу на їх значущості для дистанційного навчання. Т.Л. Дорош (Дорош, 2021) зосереджується на дистанційному освітньому процесі у підготовці учителів музичного мистецтва, розглядаючи специфіку застосування дистанційних методик у цій галузі. З.С. Дубовий (Дубовий, 2019) досліджує формування самостійності майбутніх учителів музики в процесі дистанційного навчання, вказуючи на необхідність розвитку автономного навчання студентів. Він виділяє ключові аспекти самостійного опанування

навчального матеріалу та роль викладача у цьому процесі. Н.Р. Кисельов (Кисельов, 2020) акцентує увагу на синхронному та асинхронному навчанні як невід'ємних складових дистанційної освіти, аналізуючи їх переваги та недоліки. Ю.В. Смаковський (Смаковський, 2020) вивчає професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання, звертаючи увагу на специфіку викладання музичних дисциплін дистанційно.

Попри достатню кількість літератури з даної теми, відчувається нестача систематизованого матеріалу, а тому із використанням різних методів наукового пізнання було проаналізовано, погруповано, систематизовано інформацію і подано у світлі теми дослідження.

Мета статті – визначити методичні засоби дистанційного навчання у системі музичної освіти майбутніх викладачів музичних дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Музичне навчання на всіх рівнях освіти традиційно вважається серйозною залученістю людей у практичну діяльність, таку як навчання гри на музичному інструменті, спів, виступи соло або в групах, імпровізація та композиція музики (Дубовий, 2019). Дослідження в галузі дистанційної музичної освіти та навчання все ще знаходяться на початковому етапі, і відповідні дослідження з'явилися лише після 2000 року. Серія досліджень вивчала досвід випускників музичних програм. Groulx & Hernly (Groulx, Hernly, 2010, с. 60) після вивчення дев'яти онлайн-програм з музичної освіти для випускників, запропонованих університетами США, дійшли висновку, що ці онлайн-ступені не є ні гіршими, ні кращими за традиційні курси, а радше є додатковим інструментом, який університет може використовувати для досягнення та навчання своєї постійно розширюваної спільноти». Walls (Walls, 2008) виявив, що програми дистанційного навчання для випускників у галузі музики підвищують задоволеність студентів і сприяють їхньому професійному розвитку. Kos & Goodrich (Kos, Goodrich, 2012, с. 21) досліджували, як онлайн-програма магістерського рівня може вплинути на філософії та практики музичних вчителів. Загалом системи дистанційного навчання у музичній освіті має низку переваг і недоліків. Розглянемо їх.

Переваги дистанційного навчання музичних спеціальностей у підготовці педагогів музичних дисциплін:

– *Мультимодальна природа.* Онлайн-навчання може бути більш цікавим та приємним для студента завдяки використанню різних технік, документів, обговорень, електронної пошти, записів

на YouTube. Це збільшує ймовірність збереження інтересу до навчання у порівнянні з традиційним інструментальним уроком.

– *Різноманітність вікового діапазону та досвіду.* Онлайн-курси підходять більшій частині населення з точки зору вікового діапазону та освітнього або професійного досвіду, що збагачує навчальний процес.

– *Зручність для викладачів.* Онлайн-викладачі висловлюються дуже позитивно щодо переваг дистанційного навчання з точки зору власних потреб, підкреслюючи зручність розкладу, економію часу, концентрацію, транспортування та оплату.

– *Об'єктивність оцінювання.* Онлайн-навчання дозволяє досягти більшої об'єктивності у порівнянні з традиційними курсами, зокрема на теоретичних курсах, таких як освітні та психологічні ступені, де відсутність візуального контакту зменшує можливість упередженості викладача.

– *Застосування мультимедійних технологій.* Використання мультимедійних технологій стимулює когнітивні аспекти навчання, посилює мотивацію, сприяє розвитку навичок спільної роботи та колективного пізнання, забезпечує поліхудожню інтеграцію та вплив на процес смислоутворення у свідомості учнів (Kozma, 1991).

– *Інтерактивність мультимедіа.* Мультимедійні засоби надають широкі можливості для організації навчального діалогу, діалогу між культурами, спілкування учнів із творами мистецтва, що сприяє покращенню ефективності учбового процесу (Kozma, 1991).

Недоліки дистанційного навчання музичних спеціальностей у підготовці педагогів музичних дисциплін:

Ізоляція студентів. Ізоляція може стати забороною фактором для студентів, щоб насолоджуватися своїм курсом. Часткове вирішення можливо шляхом розробки онлайн-програм, що включають реальну комунікацію за допомогою відеоконференцій. Участь студентів в онлайн-соціальних мережах також може допомогти розвивати особисті стосунки зі своїми однокурсниками та викладачами, зменшуючи негативні почуття (Дорош, 2021).

Психологічні умови. Основні недоліки онлайн-дистанційного навчання стосуються психологічних умов, що виникають під час онлайн-курсу як для студента, так і для викладача. Ці умови можуть впливати на мотивацію та взаємодію учасників навчального процесу (Дорош, 2021).

Труднощі фінансування. Впровадження мультимедійних технологій в програми музичної під-

готовки стикається з фінансовими труднощами. Брак коштів може обмежити доступ до необхідних ресурсів і технологій (Дорош, 2021).

Кваліфікація викладачів. Відсутність належної кваліфікації вчителів є значною перешкодою для ефективного використання мультимедійних технологій у навчальному процесі. Це вимагає додаткового навчання та підвищення кваліфікації викладачів (Дорош, 2021).

Брак часу. Викладачі та студенти можуть стикатися з браком часу для освоєння та використання нових технологій. Це може впливати на якість навчального процесу та результати навчання (Дорош, 2021).

Матеріально-технічні труднощі. Матеріально-технічні труднощі, такі як нестабільний інтернет-зв'язок або відсутність необхідного обладнання, можуть суттєво ускладнювати процес дистанційного навчання (Дорош, 2021).

Небезпека девальвації художньо-оцінювальних можливостей. Надмірне застосування мультимедійних технологій у мистецькій освіті може призвести до масового тиражування художніх зразків і нав'язування чужих естетичних переваг учневі, що може знизити здатність до індивідуального вибору та девальвувати художньо-оцінювальні можливості особистості (Дорош, 2021).

Необхідність науково обґрунтованих підходів. Існує необхідність створення та впровадження науково доцільних підходів до застосування мультимедійних технологій у навчанні музичних дисциплін для уникнення негативних наслідків та підвищення ефективності навчального процесу (Дорош, 2021).

Основним методичним засобом для реалізації курсу дистанційного навчання є технологія. Останніми десятиліттями технології сприяли дорослій музичній освіті головним чином через програмне забезпечення, яке полегшує музичну нотацію та композицію. Інтерактивні платформи, розроблені для студентів, стають популярними, пропонуючи ігрові та інтегративні активності, які дозволяють дітям експериментувати з різними аспектами музики. Технології розширили горизонти імпровізації та композиції, забезпечуючи музичний матеріал, з яким діти або дорослі можуть працювати творчо (Koutsoupidou, 2009).

Базовий бакалаврський ступінь з музики, що викладається у дистанційній формі, зазвичай включає різні предмети, пов'язані з теорією музики, історією музики, інструментальним виконанням, музичною педагогікою. На магістерському рівні є ширший спектр тем, таких як музична освіта, музична психологія та музичні

технології. Курси дистанційного навчання розробляються онлайн і надають можливість кандидатам завершити курс без фізичної присутності. У деяких випадках для завершення курсу потрібні кілька щорічних зустрічей. За словами Sherbon & Kish вимогою для програми дистанційного навчання є те, що «найчистіша форма дистанційного навчання надає студентам можливість виконувати вимоги ступеня в будь-якому місці, де вони можуть мати доступ до відповідних технічних засобів та обладнання» (Sherbon, Kish, 2005, с. 36).

Онлайн-курси, що базуються на виконанні, такі як уроки гри на інструментах, або заняття з рухами, плесканням і співом, не ґрунтуються на читанні матеріалу. Вони включають індивідуальне навчання, яке залежить від зображення. Студенту потрібно спостерігати за вчителем, щоб дізнатися, як правильно тримати музичний інструмент, правильний метод видобування звуку, рухи тіла, які іноді потрібні для музичної виразності. Так само у виконанні таких дій, як спів і плескання (наприклад, метод Кодая), студент і вчитель виконують серію різних дій: вони повинні синхронізувати свої рухи, імітувати один одного, створювати музичні діалоги, імпровізувати музику (Кисельов, 2020).

Практичні аспекти музичних уроків не лише потребують зображення для досягнення певних результатів, але також вимагають реального часу для вербальної та візуальної комунікації. Основним інструментом для реалізації всіх цих активностей є Skype. Як альтернатива використовується Google Hangout. YouTube використовується рідше, коли вчитель хоче оцінити прогрес студента, переглядаючи виконання музичного твору. Однак це відбувається із затримкою, а не під час самого уроку. Skype, Google Hangout та відеоконференції є основними інструментами для задоволення потреб музичних уроків, проте існують деякі практичні питання, які можуть виникнути під час таких занять (Смаковський, 2020).

Багато викладачів погоджуються, що використання Skype не завжди є ідеальним. Це підтверджують результати Kruse та ін. (Kruse, Harlos, Callahan, Herring, 2013) щодо проблем онлайн-курсів, які часто пов'язані з технологіями. Найпоширенішими труднощами, з якими стикаються викладачі, є «низька якість аудіо» та «затримка часу». Як результат, через затримку часу у Skype організувати спів – неможливо. Також неможливо організувати одночасну взаємодію між викладачем та студентом у процесі відбивання ритму і гри на інструменті.

У таких соціальних мережах, як facebook.com, twitter.com, youtube.com, instagram.com, наявний широкий спектр мультимедійних додатків, які можна використовувати з навчальною метою. Можливість постійної взаємодії між учнями та вчителями в дистанційній формі, як у синхронному, так і в асинхронному режимах, забезпечує безперервність та інтерактивність навчального процесу. Учні та вчителі можуть без спеціальної підготовки самостійно створювати навчальні матеріали, використовувати мультимедіа та медіа-ресурси, застосовувати активні посилання на актуальні веб-ресурси та поширювати знайдену інформацію серед інших користувачів. Віртуальна група (клас), створена в соціальній мережі або на спеціалізованих хостингах, може бути доступна для використання суб'єктами навчального процесу практично в будь-якому місці та в будь-який час (Адамова, Головачук, 2012).

Інтерактивний навчальний фільм значно перевершує існуючі електронні версії підручників, посібників та електронних дистанційних курсів, створених за енциклопедичним підходом і які подають потрібну користувачеві інформацію в концентрованому вигляді. Сучасні методисти вбачають подальший розвиток засобів дистанційного навчання в забезпеченні максимальної інтерактивності та створенні технічних і програмних можливостей, які б уможливили повноцінне

навчальне спілкування між учнями та вчителями (Madenfort, 1972, с. 97).

Відомо, що в навчальних середовищах факультетів мистецтв та мистецьких закладів вищої освіти України створено окремі дистанційні курси з музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва (наприклад, «Історія музики», «Основи музичної композиції в хореографії», «Актуальні проблеми сучасного музичного виконавства», «Сучасна українська музика» в Національній академії керівних кадрів культури й мистецтв; дистанційні курси «Поліфонія», «Постановка голосу», «Методика музичного виховання» в НПУ імені М. П. Драгоманова).

Систематизуємо дані у табл. 1.

Дистанційне навчання може ефективно використовуватися як частина комбінованого навчання, що поєднує традиційні та сучасні методи викладання. Для покращення практичних навичок у музичній освіті педагогів можливе лише часткове застосування дистанційної форми навчання. При комбінованому підході очні заняття чергуються з дистанційними. Такі моделі навчання вже впроваджуються у вищих навчальних закладах України.

Якість дистанційних занять залежить не тільки від учасників освітнього процесу, але й від розвитку сучасних мультимедійних технологій, які постійно вдосконалюються, а також від навичок викладачів інтерактивно взаємодіяти з студен-

Таблиця 1

Технології дистанційного навчання у системі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва

Технологія	Опис
Програмне забезпечення для музичної нотації та композиції	Полегшує створення музичних партитур і композицій. Використовується дорослими для навчання та творчості.
Інтерактивні платформи	Пропонують інтерактивні активності, такі як ігри та експерименти з музикою, дозволяючи студентам творчо працювати з музичним матеріалом.
Онлайн-курси	Включають різні предмети музичної освіти, такі як теорія музики, історія музики, інструментальне виконання, музична педагогіка. Програми можуть вимагати щорічних зустрічей.
Відеоконференції (Skype, Google Hangout)	Використовуються для проведення індивідуальних уроків музики, включаючи інструментальні уроки та заняття з рухами, плесканням і співом.
YouTube	Використовується для оцінки прогресу студента, перегляду виконання музичного твору. Затримка між уроком та оцінкою.
Соціальні мережі (Facebook, Twitter, YouTube, Instagram)	Використовуються для постійної взаємодії між учнями та вчителями, створення навчальних матеріалів, використання мультимедіа та поширення інформації.
Інтерактивні навчальні фільми	Забезпечують високу інтерактивність, значно перевершуючи існуючі електронні версії підручників, посібників та дистанційних курсів.
Віртуальні навчальні середовища	Окремі теоретичні курси з музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва, наприклад, «Історія музики», «Основи музичної композиції в хореографії», «Поліфонія», «Постановка голосу».

Примітка: систематизовано автором.

тами у дистанційному форматі. Сучасні технології, можливо, незабаром зможуть передавати емоції, темперамент та характер музичного навчання. Таким чином, дистанційне навчання потребує високого професійного рівня викладача, прагнення до співпраці з колегами та студентами на шляху досягнення якісних результатів музичної освіти.

Висновки. Методичні засоби дистанційного навчання в системі музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва представляють собою сучасний інструментарій, що дозволяє адаптувати традиційні музично-теоретичні дисципліни до умов онлайн-освіти. Впровадження дистанційних методик у музичну освіту потребує використання різноманітних технологій, таких як програмне забезпечення для музичної нотації, інтерактивні платформи, онлайн-курси, відеоконференції, соціальні мережі та мультимедійні навчальні фільми.

Основними перевагами дистанційного навчання у музичній освіті є мультимодальність, що підвищує залученість студентів, різноманітність вікового діапазону і досвіду учасників, зручність для викладачів, об'єктивність оцінювання та широке застосування мультимедійних технологій. Однак, незважаючи на ці переваги, існують також

значні виклики, такі як ізоляція студентів, психологічні умови, фінансові труднощі, потреба в підвищенні кваліфікації викладачів та матеріально-технічні труднощі.

Практичні аспекти музичних уроків вимагають використання інструментів для реального часу взаємодії, таких як Skype або Google Hangout. Ці технології дозволяють організувати індивідуальні уроки, однак стикаються з проблемами низької якості аудіо та затримкою часу, що ускладнює синхронну взаємодію. Дослідження показують, що ефективність дистанційного навчання залежить від розвитку сучасних технологій та професійного рівня викладачів, здатних інтерактивно взаємодіяти зі студентами у віртуальному середовищі.

Успішне впровадження дистанційного навчання у музичну освіту можливе через комбіновані моделі навчання, які поєднують традиційні очні заняття з дистанційними. Такий підхід вже застосовується у вищих навчальних закладах України, забезпечуючи гнучкість і доступність освітнього процесу. Постійне вдосконалення мультимедійних технологій та методичної підготовки викладачів сприятиме підвищенню якості музичної освіти та розвитку музично-теоретичної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на проблеми. Витоки педагогічної майстерності, 2012, №10. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/389/1/Adamova.pdf>
2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Козяр М.М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті. Львів, 2012, 506 с.
3. Дорош Т.Л. Дистанційний освітній процес у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Харків, Україна: ФОП Панов А.М., 2021. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2598/1/%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%92%D0%B8%D0%B4-%D0%B2%D0%B0%20%D0%95%D0%9D%D0%9C%D0%9F%2C%202021.pdf>
4. Дубовий З.С. Формування самостійності майбутніх учителів музики у процесі дистанційного навчання. (Дис. канд. пед. наук). Київ, Україна: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2019. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32025>
5. Кисельов Н.Р. Синхронне та асинхронне навчання – невід'ємні складові дистанційної освіти. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна наука: проблеми і перспективи», 2020, 17–18. Київ, Україна: МЦНІД.
6. Смаковський Ю.В. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2020, Вип. 76, 156–159. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.34>
7. Folkestad G. Here, there and everywhere: music education research in a globalised world. Music Education Research, 2005, №7(3), 279–287. DOI:10.1080/14613800500324390
8. Groulx T.J., Hernly P. Online Master's Degrees in Music Education: The Growing Pains of a Tool to Reach a Larger Community. Update: Applications of Research in Music Education, 2010, № 28(2), 60–70. DOI: 10.1177/8755123310361765
9. Kos R.P. Jr., Goodrich A. Music teachers' professional growth: Experiences of graduates from an online graduate degree program. Visions of Research in Music Education, 2012, № 22. URL: <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1129&context=vrme>
10. Koutsoupidou T. The digital world of children: integrating music and maths in preschool education. In A.R. Adessi & S. Young (eds.) Proceedings of the 4th Conference of the EuNet of Music Educators and Researchers of Young Children, University of Bologna, Italy, 2009, 375–384. URL https://www.researchgate.net/publication/261142737_The_digital_world_of_children_Integrating_music_and_maths_in_preschool_education

11. Kozma R.B. Learning with media. *Review of Educational Research*, 1991, Vol. 62, 179–211. DOI: <https://doi.org/10.3102/003465430610021>
12. Kruse N.B., Harlos S.C., Callahan R.M., Herring M.L. Skype music lessons in the academy: Intersections of music education, applied music and technology. *Journal of Music, Technology & Education*, 2013, №6(1), 43–60. URL: https://intellectdiscover.com/content/journals/10.1386/jmte.6.1.43_1
13. Levy S. Six factors to consider when planning online distance learning programs in higher education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 2003, № 6(1). URL: <https://ojdla.com/archive/spring61/levy61.pdf>
14. Madenfort W. Aesthetic education. *Art Education*, 1972, Vol. 25, № 5, 158–160. URL: <https://www.jstor.org/stable/3191688>
15. Prosser M., Trigwell K. *Understanding Learning and Teaching*. Buckingham, UK: SRHE & Open University Press, 1999. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3078371>
16. Sherbon J.W., Kish D.L. Distance learning and the music teacher. *Music Educators Journal*, 2005, № 92(2), 36–41. URL: <https://www.learntechlib.org/p/63647/>
17. Walls K.C. Distance Learning in Graduate Music Teacher Education Promoting Professional Development and Satisfaction of Music Teachers. *Journal of Music Teacher Education*, 2008, №18(1), 55–66. DOI:10.1177/1057083708323137

REFERENCES

1. Adamova, I., Holovachuk, T. (2012). Dystantsiine navchannia: suchasnyi pohliad na problemy [Distance learning: a modern view on problems]. *Vytyky pedahohichnoi maistrenosti*, (10). URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/389/1/Adamova.pdf> [In Ukrainian].
2. Hurevych, R. S., Kademiia, M. Yu., Koziar, M. M. (2012). Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v profesiinii osviti [Information and communication technologies in professional education]. Lviv, Ukraine. [In Ukrainian].
3. Dorosh, T. L. (2021). Dystantsiinyi osvittii protses u systemi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Distance educational process in the training system of future music teachers]. Kharkiv, Ukraine: FOP Panov A. M. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2598/1/%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%92%D0%B8%D0%B4-%D0%B2%D0%B0%20%D0%95%D0%9D%D0%9C%D0%9F%2C%202021.pdf> [In Ukrainian].
4. Dubovyi, Z. S. (2019). Formuvannia samostiinosti maibutnikh uchyteliv muzyky u protsesi dystantsiinoho navchannia [Formation of independence of future music teachers in the process of distance learning]. (Dysertatsiia kandydat pedahohichnykh nauk). Kyiv, Ukraine: Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova. URL: <https://enpui.npu.edu.ua/handle/123456789/32025> [In Ukrainian].
5. Kyselov, N. R. (2020). Synkhronne ta asynkhronne navchannia – nevidiemni skladovi dystantsiinoi osvity [Synchronous and asynchronous learning - integral components of distance education]. *Materialy V Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii «Suchasna nauka: problemy i perspektyvy»*, 17–18. Kyiv, Ukraine: MTsNID. [In Ukrainian].
6. Smakovskiy, Yu. V. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v umovakh dystantsiinoho navchannia [Professional training of future music teachers in the context of distance learning]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, (76), 156–159. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.34> [In Ukrainian].
7. Folkestad, G. (2005). Here, there and everywhere: music education research in a globalised world. *Music Education Research*, 7(3), 279–287. DOI:10.1080/14613800500324390
8. Groulx, T. J., Hernly, P. (2010). Online Master's Degrees in Music Education: The Growing Pains of a Tool to Reach a Larger Community. *Update: Applications of Research in Music Education*, 28(2), 60–70. DOI:10.1177/8755123310361765
9. Kos, R. P. Jr., Goodrich, A. (2012). Music teachers' professional growth: Experiences of graduates from an online graduate degree program. *Visions of Research in Music Education*, 22. URL: <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/cgi/view-content.cgi?article=1129&context=vrme>
10. Koutsoupidou, T. (2009). The digital world of children: integrating music and maths in preschool education. In A.R. Addressi & S. Young (Eds.), *Proceedings of the 4th Conference of the EuNet of Music Educators and Researchers of Young Children*, University of Bologna, Italy, 375–384. URL: https://www.researchgate.net/publication/261142737_The_digital_world_of_children_Integrating_music_and_maths_in_preschool_education
11. Kozma, R. B. (1991). Learning with media. *Review of Educational Research*, 62, 179–211. DOI: <https://doi.org/10.3102/003465430610021>
12. Kruse, N. B., Harlos, S. C., Callahan, R. M., Herring, M. L. (2013). Skype music lessons in the academy: Intersections of music education, applied music and technology. *Journal of Music, Technology & Education*, 6(1), 43060. URL: https://intellectdiscover.com/content/journals/10.1386/jmte.6.1.43_1
13. Levy, S. (2003). Six factors to consider when planning online distance learning programs in higher education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 6(1). URL: <https://ojdla.com/archive/spring61/levy61.pdf>
14. Madenfort, W. (1972). Aesthetic education. *Art Education*, 25(5), 158–160. URL: <https://www.jstor.org/stable/3191688>
15. Prosser, M., Trigwell, K. (1999). *Understanding Learning and Teaching*. Buckingham, UK: SRHE & Open University Press. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3078371>
16. Sherbon, J. W., Kish, D. L. (2005). Distance learning and the music teacher. *Music Educators Journal*, 92(2), 36041. URL: <https://www.learntechlib.org/p/63647/>
17. Walls, K. C. (2008). Distance Learning in Graduate Music Teacher Education Promoting Professional Development and Satisfaction of Music Teachers. *Journal of Music Teacher Education*, 18(1), 55–66. DOI:10.1177/1057083708323137